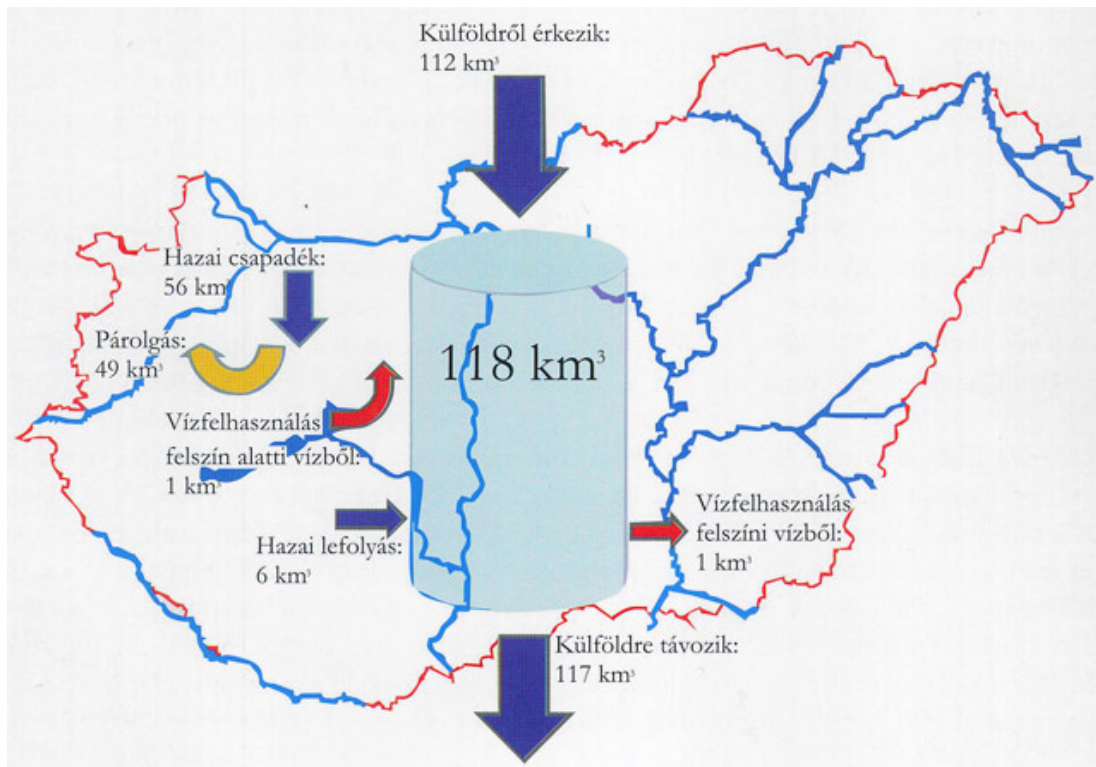

Gr. Széchenyi István: „Eszmetörések különösen a Tisza-völgy rendezését illetőleg”

Somlyódi László: Magyarország vízgazdálkodása: helyzetkép és stratégiai feladatok” (MTA-KSP sorozat)

Új alapokra kell helyezni a vízgazdálkodást

Az árvízvédelmen való takarékoskodás valójában pazarlás, és az EU által kínált lehetőségek és feltételek mentén elengedhetetlen a komplex tervezési folyamat, valamint a korszerű védekezés kiépítése – véli Somlyódy László akadémikus, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető professzora.

– Milyen lehetőségek vannak a hazánkat évek óta megmentő rendszeren süjtő árvíz és aszályok elleni védekezésre és ennek milyen költségvetési vonatkozásaik vannak?
– Rapszodikusnak előforduló, statisztikus jelenségekről van szó, amelyek esetén az okozott károk és a költségek (beruházás, fenntartási és védekezési) összegét kívánjuk – legalábbis elvileg – minél alacsonyabb szinten tartani. A jelenlegi rendszer 150 éves múlttal rendelkezik. Eddig jól működött, de mára komoly zavarok jeleit mutatkoznak, amit néhány tényadattal érzékeltethetünk.

Az árvíz védekezés országos kiépítése a biztonsági és a kockázati tényezőktől függően 250–350 milliárd forint beruházást igényelne (ennek legalább a 60 százaléka a Tisza-völgyre fordítandó). Ezzel a védekezési költségek és a kár is jelentősen mérsékelhető lenne. A beruházás gyorsra, mintegy egy évtized alatt megtérülne. A forrásoldalon a 2007–2013-as időszakra a Környezeti és Energetikai Operatív Program (KEOP) keretében beruházásra összesen 150 milliárd forint áll rendelkezésre. Ugyanezen az időszakra a belvízvédekezés költsége 16 milliárd forint volt. 200 ezer és 300 ezer hektár közötti elöntések általában ötvenkét fordúnak és 10–20 milliárd forint körüli kárt okoznak. A meglévő belvízvezető rendszer fenntartása – szemben a mai 0,5–2 milliárd forinttal – átlagosan évi 4–5 milliárd forintot igényelne.

A fenntartási költségek kevésbé, de az okozott kár jelentősen csökkenthető lenne a belvízek visszatartásával, a leginkább veszélyeztetett területeken pedig a szántó művelés felhagyásával. A költségek nagy része a művelési és a művelési mód váltásának állami támogatása teszi ki, amire a forrás az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (UMVP) keretében évről-évre rendelkezésre áll. A növekvő szélsőségek miatt ma már szinte minden második év árvízveszélyes.

Fotó: Kovács Zoltán

N
Mintegy
350
milliárd forintot
igényelne
az árvíz védekezés

károkat okoztat. Az egymást folyamatosan felülmúló rekordár vizek (talan klímaváltozás miatt), a növekvő védekezési költségek és károk arra figyelmeztetnek, hogy a korábbinál hatékonyabb, rugalmasabb és fenntartható árvíz-szabályozási módszereket lenne kívánatos alkalmazni. A gátak erősítése és szintjének emelése mellett vizsgálni szükséges a nagyvízi vízellátás növelését (ami az elhanyagolt karbantartás miatt kicsiny), a tározást, a rendkívüli helyzetekben igénybe vett, „szелепкэнт” működő szűkeztetőket és az irányított elöntések lehetőségeit, valamint ezek kombinációját. Ilyen műszaki-gazdasági elemzéseket készítettünk a Tiszára (Ú) Vásházyi Terv; VTT) korszerű döntéstámogató rendszer felállításával, ami topográfiai, lefolyási és hidrodinamikai modellekre, térinformatikai rendszerre, radar-és űrfelvételekre, továbbá kockázati elemzésekre alapozott.

Folytatás II. oldalon

HÚSZ TALÁLmányból EGY LESZ PIACI SIKER

Az innovációs tevékenység fontos formája és lehetősége a vállalatokkal való együttműködés – véli Mátyus László, a Debreceni Egyetem (DE) Tudás- és Technológia Transzfer Irodájának (TTI) igazgatója. Az egyetem karai számos kutatási megítést kapnak vállalatoktól, évente több száz millió forint értékben. A TTI működésének első két éve során hét spin-off cég alakult a DE közvetlen részvételével. A tudás felhasználása szempontjából a legnagyobb sikernek tartja az igazgató, hogy az első két évben több mint húsz találmányi bejelentés érkezett az egyetem kutatóitól, míg az ezt megelőző években ezek száma nem haladta meg az évi két-háromat. Az egyetem a szellemi alkotások megfelelő menedzselése érdekében létrehozta az Innovációs Alapot.

V. oldal

EGYRE TÖBB SPIN-OFF CEG MŰKÖDİK SZEGEDEN

A Szegedi Tudományegyetemen a kooperációban végzett kutatók számára is közösen lehet már 36 spin-off céget alakítani az egyetemi tudás és tudomány felhasználására. E cégek egy része jelenleg emelkedő szakaszban van, remélhetőleg sikeresen veszik az első akadályokat – mondta lapunknak Szabó Gábor rektor. Véleménye szerint a vállalati együttműködések kedvező hatással vannak az oktatásra és megfigyelhető a jelentősen megnövekedett fejlesztésekre. Az egyetemeken két tudásközpont működik.

VII. oldal

Somlyódy László: „Új alapokra kell helyezni a vízgazdálkodást” (Napi Gazdaság 2008.05.26.)

NAPI INNOVÁCIÓ
NAPI GAZDASÁG 2008. MÁJUS 26., HÉTFŐ

Új alapokra kell helyezni a vízgazdálkodást

Folytatás II. oldal
– Milyen egyéb szempontokat kell figyelembe venni a hazai ár- és belvízvédelem, illetve az aszályelleni védekezés kidolgozásakor?
– Valójában nem elsősorban műszaki-tudományos, hanem sokkal tágabb stratégiai kérdésekről van szó, ami alapvetően függ a mezőgazdaság átalakulásától az EU keret között, a vidékfejlesztéstől, az emberek megélhetésétől és alkalmazkodásától és az éghajlatváltozás szélsőségeket erősítő, bizonytalan hatásaitól. Tehát többszörösen mozgó célpontra kell „lőnünk”. A megoldás kulcsa az árvíz, a belvíz, az aszály és a földhasználat együttes kezelése. A mezőgazdaság átalakításával ártékelődik a cél, a védelem és a kár az értékes területeken a védelmet fénn kell tartani, de ugyanez az értéketlen szántókon nem éri meg. Így módon a kár csökkenthető földhasználatváltással (például szántó-gyep vagy szőlő-wetland konverzióval), ami a talaj víztartást is javíthatja, csökkentheti az eróziót és a nem pontosított szennyezéseket. Egyúttal az árvízveszély egy része és az értékes területek belvízveszélyben tarthatók és öntözésre, halászatra hasznosíthatók. A megoldás javítja a mikroklímát, a vizes élőhelyek arányát és a tápanyag-visszatartást. A képet árnyalja, hogy a valószínűleg csökkenő állami felelősségvállalást a gazdáknak kell majd kiváltaniuk, ami új kockázati megközelítést minden bizonnyal a biztonsági rendszert is módosítja majd.

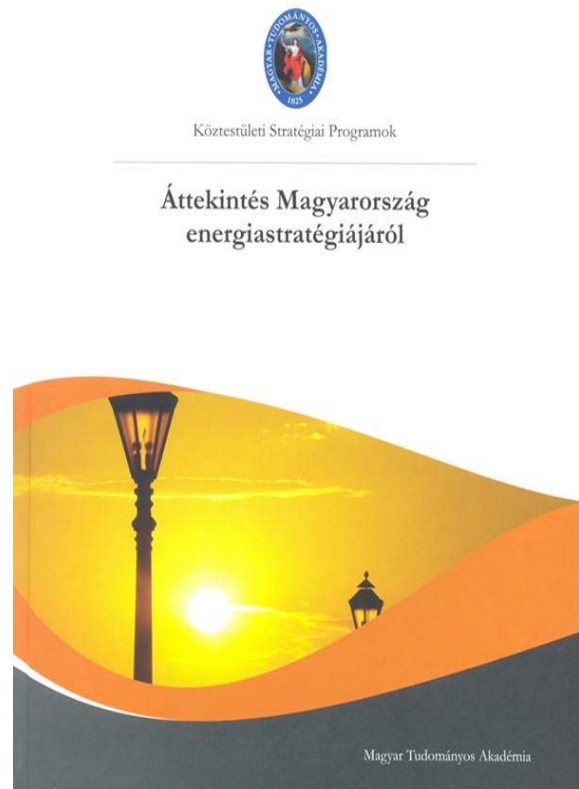
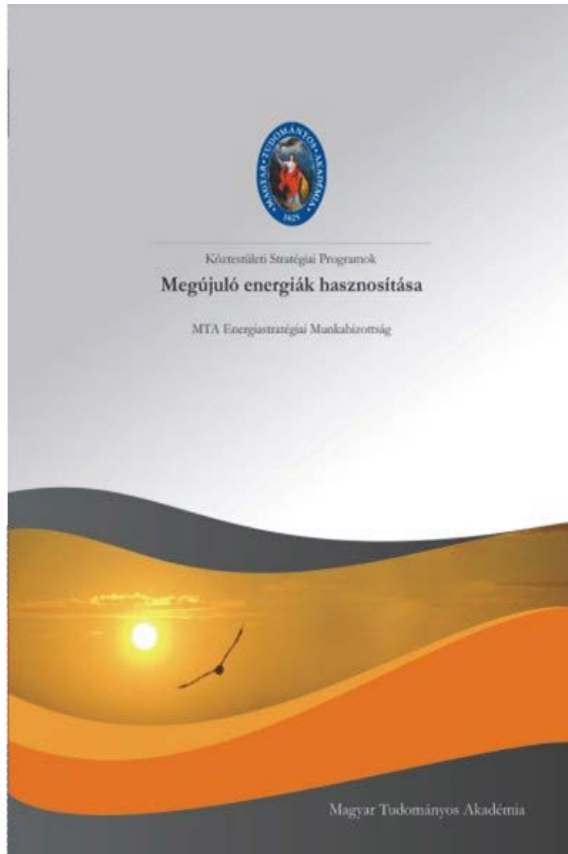
Fotó: Kovács Zoltán

SOMLYÓDY LÁSZLÓ
▶ **Védelmi tevékenységeket az ökológiai szempontok figyelembevételével kell folytatni, és csak a feltétlenül szükséges mértékű ökológiai károk engedhetők meg**

▶ Somlyódy László Széchenyi-díjas akadémikus, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Víz Közmű és Környezetmérnök Tanszékének tanszékvezető professzora. Számos nemzetközi szervezet tagja (IAHR, IAHS, WEF, IAQW, IWA), az International Water Association, az European Environmental Agency Scientific Committee, a Magyar Sennyvíztechnikai Szövetség, az MTA Műszaki Tudományok Osztálya, továbbá a Tudomány és Technológiailag Alapított Tanácsadó Testület (4T) elnöke, a UN World Water Assessment Technical Advisory Committee és más nemzetközi tanácsadó testületek tagja.

érdekegyeztetés? Kialakítható-e okos támogatási rendszer és a „jó gyakorlat”? Elkerülhető-e az értelmetlen sponrolás?
A hivatkozott EU-vízkeretirányelv szerint a védelmi tevékenységeket az ökológiai szempontok figyelembevételével kell folytatni, és csak a feltétlenül szükséges mértékű ökológiai károk engedhetők meg. Előírja azokat az intézkedéseket is, amelyekkel az árvíz és aszályok által okozott környezeti károk csökkenthetők. Árvízveszély esetén kívánatos, hogy ne legyenek vértalan és nagy elöntések, amelyek elpusztítják az érintett terület természetét és környezeti értékeit, azaz a földhasználat feleljen meg az esetenkénti elöntéseknek. Ilyen okok miatt a VTT egyik alapállását felülvizsgálatra szorít.
– Az Európai Unió milyen szerepet vállal a védekezésben, illetve várható-e, szükséges-e intenzívebb együttműködés a közösség országai között?
– Az árvízvédekezésben az egységes elveket tartalmazó – már említett – árvízvédelmi irányelvvel kívül összehangolt közösségi program nincs. Az irányelv a következő feladatok közzétételét írja elő 2015-ig: kockázatfelmérés, veszélyeztetettség térképezés, további kockázatkezelési tervek kidolgozása, Duna-színtű kezdeményezés a Duna-velémi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) cselekvési programja, amely részvízgyűjtőkre vonatkozó árvíz-cselekvési tervek készítését írja elő 2009-ig, összehangolva a szomszédos államokkal. A hazai finanszírozásra a már említett KEOP-on, a regionális operatív programokon (ROP) és az UMVP-n belül van lehetőség. Ahogyan említettük, utóbbi a művelési és a mód változtatásnak támogatást is biztosítja, azonban az UMVP és a vízgazdálkodási szempontjai (erózió- és diffúzió terheléscsökkentés, árvíz-, illetve belvízvédelem) egyelőre nincsenek összehangolva.
Dunra becsles szerint vízgazdálkodási célok miatt mintegy 1 millió hektáron kellene művelési ágat váltani és további 1,5 millió hektáron változtatni a művelési módot. Ez összesen körülbelül 10 milliárd forint egyszeri támogatást és haszonát-harmint éven át évi 40–50 milliárd forintot jelent. A kutatásokat és az oktatásfejlesztést külső uniós forrásból támogatják. Itt elsősorban az atfűgő ER-A-NET (European Network of Research) és azon belül az árvíz kutatások harmonizációját végző CRUE-projekt említhető, amiben 11 másik ország mellett Magyarország is részt vesz. Elő-készítés alatt áll egy Délkelet-európai Árvíz Program is, amelyet az EU strukturális alapjából finanszíroznak.
– Várható-e, hogy az EU-tagság hatására, az azzal járó anyagi források és jogi kötelezettségek miatt Románia és Bulgária szakít a jelenlegi, Dunán szennyező gazdasági tevékenységekkel?
– Az EU vízkörirányelve és a kapcsolódó direktívák korlátozzák a szennyezőanyag-kibocsátást. Ezt például a városi szennyvíz-kezelő üzemek emissziós határértékei és a folyómederben lévő víz, illetve a vízgáz befogadóként szolgáló tenger (esetünkben a Fekete-tenger) kémiai állapota alapján kell megállapítani. Románia és Bulgária támogatást kap arra, hogy 2015-re teljesítse mindezeket az előírásokat. Kétféle haladékot, amit tizenkét év lehet, de ha nem teljesít, akkor büntetni fogják. Mindez azonban nem zárja ki teljesen a 2000. évi vízminőségvesztéshez hasonló esetek előfordulását: a kétérdemes, országok közötti és a nemzetközi egyezmények tudatosan puhák, a betartásuk pedig gyenge.

TÓSER JOLIA

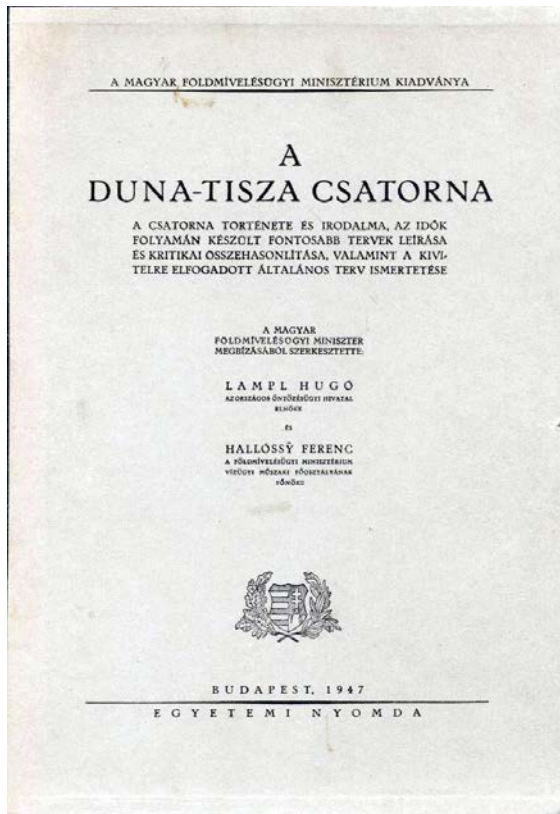

Büki Gergely–Lovas Rezső: „Megújuló energiák hasznosítása” (Ezen belül: Vízenergia, Nagymarosi, Adonyi, Fajszai Vízlépcső / vízerőmű + Paksi Atomerőmű dunai frissvíz-hűtése, stb.) MTA–KSP sorozat.

Tervezett duzzasztóművek a Dunán

FORRÁS: NÉPSZABADSÁG-INFORMÁCIÓ /
NÉPSZABADSÁG-GRAFIKA

 **MÉRNÖKI KAMARA
NONPROFIT KFT.**

Döntés-előkészítő Tanulmány

a

**Tisza csongrádi szakaszán tervezett
folyami duzzasztómű megvalósíthatóságára vonatkozóan**

2008. szeptember

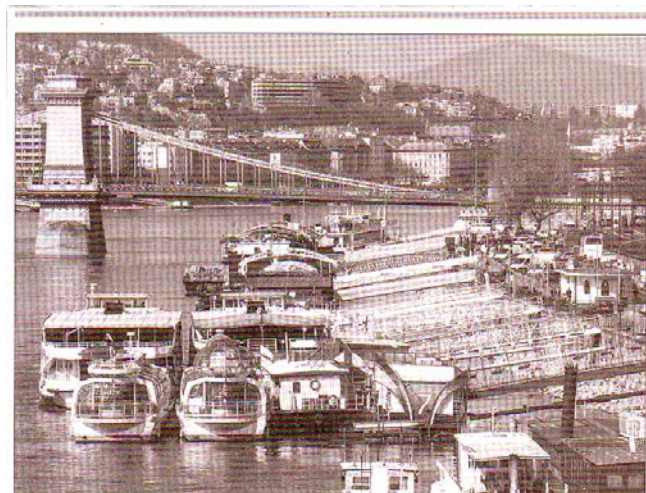
1094 Budapest, Angyal u. 1. -3. - postafiók: 1450 Budapest, PF 92
Tel: 06-1-455-8860 - fax: 06-1-455-8863 - e-mail: sh@mmk.hu

1

A Duna-Tisza csatorna és a Csongrádi vízlépcső (2 elkezdett, de beféjezetlen beruházás)

(Ezek a dokumentumok, amelyek a „Nemzeti Vízstratégia / KJT-2015.”- tervezetéből kimaradtak!)

2012.09. NGM „Nemzeti Hajózási Stratégia” – 2015.12.03-04. Bp. Nemzetközi Hajózási Konferencia.

SOK TURISTA ÉRKEZIK A DUNÁN. A Duna a legkedveltebb vízi útvonal Európában, egyre több vendég érkezik folyami hajóval Magyarországra – hangzott el tegnapi, a folyamról szóló konferencián. Ahhoz azonban, hogy a hajózási részen ki tudja váltani a közúti szállítást, előtérbe kell helyezni a dunai közlekedést, ennek érdekében pedig nemcsak a folyó budapesti, hanem a teljes magyarországi szakaszát is fejleszteni kell. Ruszinkó Ádám, a Nemzetgazdasági Minisztérium turizmusért felelős helyettes államtitkára rámutatott: a folyami hajózási turizmus az ágazat legígéretesebb szegmense, a szállodahajók vendégforgalma folyamatosan emelkedik. Fontosnak nevezte, hogy a Duna ne csak Budapestet, hanem egyéb magyarországi városokat is bekapcsoljon a nemzetközi turizmusba. Javaslataik között említette, hogy a dunai hajókírándulások ne álljanak meg Budapestnél, hanem vigyék tovább az utasokat déli irányba. Ruszinkó Ádám felajánlotta az ágazat szereplőinek a tárca és a Magyar Turizmus Zrt. szakmai partnerségét a dunai hajózási turizmus vendégforgalmának további növeléséhez. (MTI) FOTÓ: SZEBELYKÓ BILÁZS